

Posúdenie literárnovednej práce PhDr. Zdeňka Vyhlídala
na habilitačné konanie na Filozofickej fakulte Masarykovej univerzity v Brne
na odbor Česká literatura

Autorsky, výskume a pedagogicky prítomný PhDr. Zdeňek Vyhlídala, jeho mnohoročné pôsobenie v kultúrnej publicistike a v odbore napojenom na problematiku súvisiacu s literárnou vedou a jej väzbami na viaceré spoločenské vedy si vyžaduje tak spoločenský, ako aj odborný rešpekt voči spracovávaným námetom a voči šírke problémového aj tematického záberu. Zvlášť akceptovaná ostáva literárna a publicistická tvorba PhDr. Vyhlídala, ako aj jeho vyhranené nazeracie iniciácie do kultúrnych a poznávacích prienikov do českého a ním zasahovaného európskeho kultúrneho a spoločenského a kultúrneho a historického priestoru; predovšetkým v širších historických prepojeniach, čo predurčilo a objektívne možno očakávať metodicky formovalo jeho pedagogické pôsobenie na akademickej pôde.

V procese prípravy habilitačného konania PhDr. Zdeňka Vyhlídala na Filozofickej fakulte Masarykovej univerzity sa hodnotiaci dôraz sústredil na jeho bádateľského prínosu, ďalej na jeho poznávací prienik do kultúrnej otvorenej a prínosnej vzťahovej aj kontextovej tematiky v súbore príspevkov, ktoré časom svojho vzniku sa ukotvili v nedávnych desaťročiach a reprezentuje ich publikácia *Klasická pohádka a skutečnost* (2004).

Profesijná biobibliografia PhDr. Zdeňka Vyhlídala rozčleňuje aj špecifikuje jeho mnohoročnú a oceňovanú autorskú prítomnosť v umeleckej spisbe venovanej svojimi všestrannými predpokladmi a danosťami odlišnému recipientovi. Pánu habilitantovi prinieslo spoločenské a profesijné uznanie autorstvo rozhlasového cyklu *Jak se máte Vondrovi?* z prelomu sedemdesiatych až konca osemdesiatych rokov minulého storočia.

Historická a spoločenská špecifika vývinovej kontinuity českej literatúry a kultúry, zvlášť jej genologickej problematiky, ukotvuje sa vo vedomí odbornej verejnosti rigoróznou prácou pána habilitanta *Jakub Arbes jako literární historik a kritik* (1967), ktorá naznačuje jeho odborné a výskumné vyhraňovanie sa voči historiografii, dejinám spoločnosti a literárnej histórii. Literárnohistorický zámer a svoj výskumný záujem o Arbesovu osobnosť a dobu jeho aktívneho vstupovania do českej vedy a kultúry obnoví pán habilitant v roku 2002 v štúdiu *Jakub Arbes jako literární vědec*.

V tom istom roku načrel znova pán habilitant svojím dostredivým výskumom do literárnej histórie a z uchovaného materiálu a metódou výkladu sa profilovo vyrovnal s *Obrozenským spisovateľom Matějem Josefem Sychrou*.

V profilovo komponovanej práci sa znásobuje účinnosť poznávacej metódy pána habilitanta a skutočnosť, že si profesijne cení, vyhodnocuje a štylistiky komunikatívnym postupom sprístupňuje budúcim záujemcom poznanie a orientáciu vo vývinovom kontexte ním prehľadne načrtnuté súvislosti, ktoré považuje a zvyrazňuje ako formotvorné komponenty pri spoluutváraní národnej a kultúrnej identity. Materiálom dokumentované a svojimi nazeracími postojmi, prostredníctvom konkrétnej osobnosti alebo spoločenského pohybu, hodnotí, ba viac, aktualizácie overuje, a tak aj zvýznamňuje jedinečnosť českej spoločnosti a jej postojov k národnej kultúre. Pritom neobchádza historickú daň, ktorou sa národné spoločenstvo vo svojej celostnosti pohybuje v čase a v jeho obsahoch dopredu, čím si obnovuje alebo nanovo utvára svoju osobitosť na kontinente a svojou hodnotou sa presadzuje v komunikácii a komparácii s okolitým kultúrnym spoločenstvom.

Nateraz sa literárnovedné štúdiá pána habilitanta - vydané v roku 2010 - ustálili pre odbornú aj širšiu verejnosť vo výberovej publikácii venovanej českej spoločnosti, jej kultúre, literatúre a spisbe v publikácii *Literária*.

Aj habilitačný spis *Klasická pohádka a skutočnosť* (2004) má svoju genézu v predchádzajúcich aktivitách pána habilitanta. Odkazujeme na debutantský výber z povestí a ľudových rozprávání z konca päťdesiatych rokov a na prozaickú adaptáciu folklórneho príbehového fondu, ktorý pôvodne vznikol v literárnych úpravách českého autorského romanticko-realistického zázemia z predminulého storočia a PhDr. Vyhliadal ich svojim čitateľom sprístupnil v *Starobylych pohádkach* (2000).

Publikácii *Klasická pohádka a skutočnosť* prisúdil pán habilitant tým, že ju predložil ako svoj habilitačný spis, poslanie reprezentatívneho prierezu zo svojho mnohoročného výskumu. Publikáciou však rozumie i to, že sa stala aj fundovanou správou o hodnotách jeho odborného, kultúrneho, spoločenského a publicisticky aktívneho pôsobenia v modernej českej kultúre. To by, ponoriac sa do obsahu publikácie, potvrdzovalo predovšetkým šírku a aktualizáciu príhodnosť či motiváciu pána habilitanta pri aktualizácii klasického zázemia českej kultúry v reáliách minulého storočia, ale vždy vo väzbe na širší dejinný a spoločenský kontext. V metóde prelínania sa, komparácie a aktualizácie zvoleného textového artefaktu, či s ním súvisiaceho vývinového javu a jeho prítomnostného poznávacieho, významového, estetického, etického alebo hodnotového obnovenia spočíva ťažisko publikácie *Klasická pohádka a skutočnosť*, ale aj koncept, ako efektívne možno prepojiť vedenie a poznanie,

minulosť a prítomnosť, klasický literárny fond a jeho estetickú aj etickú životaschopnosť s novými spoločenskými realiami.

Schopnosť doceniť kontext v historických a literárnovedných spoločenských javoch kládol pán habilitant medzi náročné požiadavky na svojich poslucháčov na akademickej pôde aj tak, že sa dožadoval ich hodnotového znaku pre problém, o ktorom vypovedal, nech to bola tematika, genologický problém, estetika či poetológia, vedomosti a historiografia v texte, alebo autorská tendencia v spoločenskom vývine nielen „vtedy“, ale obzvlášť „teraz“.

Pán habilitant súborom príspevkov v publikácii *Klasická pohádka a skutočnosť* oslovuje odbornú verejnosť problematikou, ku ktorej má význam sa od deväťdesiatych rokov vrátiť aj v literárnej spisbe, teda aj pri habilitačnom konaní PhDr. Zdeňka Vyhlídala i tak, že sa vyjadrí:

1. k metodológii teoretického aplikovania žánrov **ľudovej a autorskej rozprávky**;
odkazujeme na rešpektovanú a literárnovedne neproblematizovanú teóriu rozprávky, na jej žánrovú a typovú diferenciáciu, na dôsledné vývinové a morfológické odlišovanie ľudovej a autorskej rozprávky od povesti atď;
2. ku genológii: epika a jej žánre a ich relevantnosť voči habilitantovu termínu **klasická rozprávka**, čo ním v histórii a teórii literatúry treba skutočne rozumieť, a to preto, lebo príspevky v habilitačnom spise rozporujú príčinný príklon k norme žánrového vymedzenia k ľudovej, ako aj k autorskej rozprávke;
3. pána habilitanta treba požiadať o objasnenie aj pri vymedzení **termínu súčasnosť**, a to preto, lebo zakomponovanie termínu súčasnosť do predmetovej štruktúry literárnej vedy (teória, história, kritika a ďalšie jej predmety) bez precízneho vysvetľovania jeho obsahu, povedzme, aký konkrétny kontakt literatúry so spoločenskými vedami sleduje, je vo vzťahu ku „klasickej“ (ľudová?, autorská?) rozprávke nefunkčný a nekonzistentný s relevantným literárnovedným výskumom:

a/ v ním ponúknutej (diferencovanej) koncepcii medzi „klasickou“ rozprávkou a „súčasnosťou“ či ďalšími príspevkami v habilitačnom spise, ktoré sa s **rozprávkou ako žánrom nevyrovnávajú**; asociuje sa aj možnosť zvažovať, či nie je do názvu habilitačného spisu zakomponovaná genologická metonymia?

b/ v kontexte (dobovej, verifikovateľnej) kultúrnej praxe **je rozprávka objektom hybridizácie**, čo by mohlo výskumne pánu habilitantovi konvenovať; morfológia a sémantika žánru rozprávka sa otvára iným morfológiám; teda akú má hybridizácia formy textu ambíciu kooperovať so sémantikou „rozprávkového“/ „nerozprávkového“ žánru textu pri jeho tematickej a noetickej **aktualizácii v súčasnej českej pôvodnej rozprávkovej tvorbe posledných desaťročí?**

Po úspešnej obhajobe predloženého habilitačného spisu odporúčam PhDr. Zdeňkovi Vyhliďalovi priznať pedagogicko-vedecký titul docent v odbore Česká literatúra.

Prešov 27. 03. 2017

Viera Žemberová